ȘTIINȚE JURIDICE

MODALITĂȚILE NORMATIVE ALE ACȚIUNII PRINCIPALE DIN CADRUL INFRACȚIUNILOR PREVĂZUTE DE ART. 326[1] DIN CODUL PENAL

NORMATIVE MODALITIES OF THE PRINCIPAL ACTION WITHIN THE FRAMEWORK OF THE OFFENSES PROVIDED BY THE ART. 326[1] OF THE PENAL CODE

CZU: 343.353:343(478)(094.4)

Iancu ZAPOROJAN
Universitatea de Stat din Moldova
ORCID 0009-0001-5573-1447
E-mail: zaporojaniancu@gmail.com

Summary. *For the purposes of the art. 326[1] of the Criminal Code of the Republic of Moldova, the resolution of requests, submissions or complaints addressed to the perpetrator is effected by examining and deliberating upon them, without, however, adopting an administrative act, making a decision, or participating in decision-making. For the purposes of the same article, the adoption of an administrative act consists in the approval of its draft, which confers official status upon it, followed by the communication of the act to the addressee, on the condition that such action does not involve the resolution of requests, submissions or complaints addressed to the perpetrator. For the purposes of the art. 326[1] of the Criminal Code of the Republic of Moldova, the conclusion of a juridical act consists in the external expression of a clear and determinable will capable of generating legal effects. For the purposes of the same article, taking a decision implies its unilateral approval, provided that it does not pertain to the resolution of requests, submissions or complaints addressed to the perpetrator. For the purposes of the article 326[1] of the Criminal Code of the Republic of Moldova, participating in the taking of a decision entails the perpetrator's intervention as a member of a collegial body in the deliberation and voting process, provided that such action does not involve the resolution of requests, submissions or complaints addressed to the perpetrator.*

Keywords: *conflict of interest; the resolution of requests, submissions or complaints; the adoption of an administrative act; the conclusion of a juridical act; taking a decision; participating in the taking of a decision.*

Rezumat*. În sensul art. 326[1] CP RM, soluționarea unor cereri, demersuri sau plângeri adresate făptuitorului se realizează prin examinarea și deliberarea asupra acestora, fără însă a fi adoptat un act administrativ, a fi luată o decizie și a participa la luarea unei decizii. În sensul aceluiași articol, adoptarea unui act administrativ constă în acțiunea de aprobare a proiectului acestuia, care îi conferă statut oficial, urmată de comunicarea actului către destinatar, cu*

condiția că acțiunea dată nu implică soluționarea unor cereri, demersuri sau plângeri adresate făptuitorului. În sensul sensul art. 326[1] CP RM, încheierea unui act juridic constă în exprimarea exterioară a unei voinţe clare şi determinabile, capabilă să genereze efecte juridice. În sensul aceluaişi articol, luarea unei decizii implică aprobarea unipersonală a acesteia, cu condiția că aceasta nu se exprimă în soluționarea unor cereri, demersuri sau plângeri adresate făptuitorului. În sensul art. 326[1] CP RM, participarea la luarea unei decizii presupune acțiunea de intervenţie a făptuitului, în calitate de membru al unui organ colegial, în procesul deliberativ şi de vot, cu condiția că această acțiune nu implică soluționarea unor cereri, demersuri sau plângeri adresate făptuitorului.

Din alin. (1) art. 326[1] CP RM putem afla că fapta prejudiciabilă, care este prevăzută de această normă, include, *inter alia*, acțiunea principală. Acțiunea dată presupune prezenţa următoarelor cinci modalităţi normative:

1) soluţionarea unor cereri, demersuri sau plângeri;
2) adoptarea unui act administrativ;
3) încheierea, directă sau prin intermediul unei persoane terţe, a unui act juridic;
4) luarea unei decizii;
5) participarea la luarea unei decizii.

Conjuncția „sau", utilizată în descrierea acțiunii principale prevăzute la art. 326[1] CP RM, relevă că cele cinci modalităţi normative ale acestei acțiuni, au un caracter alternativ. Oricare dintre aceste modalități este suficientă pentru a exprima tipicitatea acțiunii principale prevăzute la art. 326[1] CP RM.

În viziunea lui S. Brînza și V. Stati, „nu este exclus ca unele infracțiuni să îmbine trăsăturile infracțiunii complexe și cele ale infracțiunii cu modalități normative alternative ale faptei prejudiciabile". [1]

În cadrul unei publicații științifice, P. Guidea argumentează că „pentru a fi considerată complexă, infracțiunea unică trebuie să includă măcar o componentă care să intre sub incidența unei dispoziții de incriminare". [2, p. 257] În art. 326[1] CP RM se prevede răspunderea nu pentru infracțiuni complexe. Or, aceste infracțiuni nu includ nici „măcar o componentă care să intre sub incidența unei dispoziții de incriminare". [2, p. 257]

Este întemeiat să afirmăm că, în art. 326[1] CP RM, se prevede răspunderea pentru infracțiuni în cazul cărora fapta prejudiciabilă include două componente: acțiunea principală și inacțiunea adiacentă.

Sub acest aspect, este corect să susținem că infracțiunile, prevăzute de art. 326[1] CP RM, se consideră consumate din momentul în care acțiunea principală (care presupune prezența oricărei modalități normative ale sale) se asociază, se îmbină cu inacțiunea adiacentă. De exemplu, dacă făptuitorul mai întâi adoptă un act administrativ, iar după aceasta încheie un act juridic, infracțiunea trebuie considerată consumată din momentul în care adoptarea unui act administrativ se asociază cu inacțiunea adiacentă.

După această notă introductivă, vor fi analizate nemijlocit modalitățile normative ale acțiunii principale din cadrul infracțiunilor prevăzute la art. 326[1] CP RM:

1) soluţionarea unor cereri, demersuri sau plângeri

După părerea lui S. Brînza și V. Stati, această modalitate implică „tranșarea în rezultatul examinării și/sau deliberării a problemei abordate în cererea, demersul sau plângerea adresată făptuitorului". [3]

La rândul său, A. Eșanu vine cu următoarea concretizare: „Această modalitate normativă se va reține doar dacă tranșarea în rezultatul examinării și/sau deliberării a problemei abordate în cererea, demersul sau plângerea adresată făptuitorului nu va fi materializată prin adoptarea unui act administrativ individual sau luarea / participarea la luarea unei decizii." [4] Autoarea prezintă argumentul de rigoare în sprijinul concretizării sale: „Existența unui produs infracțional de genul – act administrativ, decizie etc., apărut în rezultatul soluționării cererilor, demersurilor sau plângerilor, deja presupune alte modalități normative ale infracțiunii cercetate [...]." [4]

Sintetizând cele două poziții, se poate menționa că, în sensul art. 326[1] CP RM, soluționarea unor cereri, demersuri sau plângeri adresate făptuitorului se realizează prin examinarea și deliberarea asupra acestora, fără însă a fi adoptat un act administrativ, a fi luată o decizie și a participa la luarea unei decizii.

În contextul analizei primei modalități normative a acțiunii principale din cadrul infracțiunilor prevăzute la art. 326[1] CP RM, considerăm util să reproducem următoarele dispoziții din Codul administrativ:

- „Autoritatea publică este obligată să soluționeze o cerere potrivit competențelor sale și în termenul stabilit de lege" [5] (alin. (1) art. 64);
- „Autoritățile publice sunt obligate să asigure [...] soluționarea petițiilor înaintate [...]" [5] (lit. b) art. 68);
- „Colaboratorii din cadrul autorităților publice sunt obligați să soluționeze numai petițiile care le sunt repartizate, fiindu-le interzis să le primească direct de la petiționari sau să intervină în soluționarea acestora în afara cadrului legal. [...]" [5] (art. 77).

Există, de altfel, şi alte dispoziţii similare. Respectarea normelor procedurale privind examinarea şi deliberarea cererilor, demersurilor şi plângerilor este indispensabilă pentru validitatea procesului de soluţionare. În lipsa acestor rigori, nu s-ar putea susţine că cererile, demersurile sau plângerile au fost soluţionate în conformitate cu prevederile legale;

2) adoptarea unui act administrativ

S. Brînza și V. Stati sunt de părerea că această modalitate normativă a acțiunii principale din cadrul infracțiunilor, prevăzute la art. 326[1] CP RM, presupune „acceptarea prin vot de către făptuitor a unui act administrativ". [3]

A. Eșanu vine cu o precizare: „Adoptarea unui act administrativ (individual) în ipoteza emiterii acestuia de către o autoritate publică cu conducere colegială semnifică participarea cu drept de vot la examinarea şi soluționarea problemelor ce vizează

un interes personal ce influențează sau ar putea influența exercitarea imparțială şi obiectivă a obligațiilor şi responsabilităților ce îi revin potrivit legii.” [4]

În opinia noastră, în sensul art. 326[1] CP RM, adoptarea unui act administrativ constă în aprobarea proiectului acestuia, care îi conferă statut oficial, urmată de comunicarea actului către destinatar. Având în vedere cele menționate în legătură cu analiza primei modalități normative a acțiunii principale din cadrul infracțiunilor, prevăzute la art. 326[1] CP RM, concretizăm că adoptarea unui act administrativ nu se poate exprima în soluționarea unor cereri, demersuri sau plângeri adresate făptuitorului;

3) încheierea, directă sau prin intermediul unei persoane terțe, a unui act juridic

Caracterizând această modalitate normativă a acțiunii principale din cadrul infracțiunilor, prevăzute la art. 326[1] CP RM, S. Brînza și V. Stati vorbesc despre „consimțirea de către făptuitor a respectării unui act juridic”. [3]

La rândul său, A. Eșanu propune o definiție mai elaborată: „Încheierea unui act juridic reprezintă o activitate, un proces, în cadrul căruia voința juridică, joacă un rol esențial, care inevitabil ne conduce la categoria de consimțimânt [...]. Un atare proces în condițiile art. 326[1] CP RM [...] pornește de la prefigurarea și conștientizarea oportunității [făptuitorului] de a încheia un anumit act juridic și până la materializarea acesteia, prin exteriorizarea manifestării de voință de a încheia actul.” [4]

Sintetizând ambele aceste opinii și luând în considerare unele dispoziții din Codul civil, se poate susține că, în sensul art. 326[1] CP RM, încheierea unui act juridic constă în exprimarea exterioară a unei voințe clare şi determinabile, capabilă să genereze efecte juridice.

Numărul de acte juridice, încheiate în contextul aceleiași infracțiuni, poate fi luat în calcul în procesul de individualizare a pedepsei.

În cazul în care actul juridic are o formă electronică sau scrisă, încheierea acestuia implică deja, ca etapă esențială pentru valabilitate, aplicarea semnăturii. Drept urmare, nu este cazul să evidențiem suplimentar o parte (semnarea unui act juridic) odată ce vorbim despre întreg (încheierea unui act juridic).

În ipoteza în care dezvoltăm această idee, se poate afirma că respectarea normelor procedurale privind exprimarea exterioară a unei voințe clare şi determinabile, capabilă să genereze efecte juridice, este indispensabilă pentru validitatea procesului de încheiere a actului juridic. În lipsa acestor rigori, nu s-ar putea susține că actul juridic a fost încheiat în conformitate cu prevederile legale;

4) luarea unei decizii

Din punctul de vedere al lui S. Brînza și V. Stati, această modalitate normativă a acțiunii principale din cadrul infracțiunilor, prevăzute la art. 326[1] CP RM, presupune „soluționarea în mod definitiv a problemei care s-a aflat în examinarea funcționarului”. [3]

A. Eșanu consideră că „prin luarea unei decizii se înțelege o hotărâre luată în urma examinării unei stări, situații, nevoi prin care se urmărește producerea unor consecințe, realizarea unor obiective”. [4]

O părere similară are A. Lazăr. [6]

Din analiza atentă a acestor viziuni, precum și interpretând *per a contrario* sintagma „a participat la luarea unei decizii" [7] (care desemnează o altă modalitate normativă a acțiunii principale din cadrul infracțiunilor, prevăzute la art. 326[1] CP RM), putem afirma că, în sensul art. 326[1] CP RM, luarea unei decizii implică aprobarea unipersonală a acesteia. Având în vedere cele menționate în legătură cu analiza primei modalități normative a acțiunii principale din cadrul infracțiunilor, prevăzute la art. 326[1] CP RM, concretizăm că luarea unei decizii nu se poate exprima în soluționarea unor cereri, demersuri sau plângeri adresate făptuitorului.

Mai trebuie de menționat că respectarea normelor procedurale privind aprobarea unipersonală a unei decizii este indispensabilă pentru validitatea procesului de luare a acesteia. În lipsa acestor rigori, nu s-ar putea susţine că decizia a fost luată în conformitate cu prevederile legale.

În legătură cu modalitatea normativă analizată a acțiunii principale din cadrul infracțiunilor, prevăzute la art. 326[1] CP RM, dar și în legătură cu următoarea modalitate de acest gen, prezintă interes o constatare făcută de Curtea Constituțională a Republicii Moldova: „Cu privire la pretinsa încălcare a art. 38 din Constituție, Curtea a subliniat că prin stabilirea unor condiții referitoare la regimul juridic al conflictelor de interese pentru funcția de primar, președinte sau vicepreședinte de consiliu local legislatorul nu a afectat dreptul de vot al cetățenilor şi nici dreptul lor de a fi aleși. Persoanele care ocupă aceste funcții publice au fost alese prin vot universal, egal, direct, secret şi liber exprimat, în condițiile stabilite de Codul electoral. Curtea a reiterat că prevederile articolului 38 alin. (3) din Constituție nu prevăd şi nici nu presupun dreptul celui ales de a-şi exercita ulterior funcția fără nicio limitare, în afara oricăror condiții ale legii." [8]

Așadar, aplicarea art. 326[1] CP RM pentru luarea unei decizii sau participarea la luarea unei decizii nu presupune o restrângere abuzivă a dreptului consacrat în art. 38 din Constituție. În acest caz, exercitarea dreptului de vot și a dreptului de a fi ales este restrânsă în corespundere cu alin. (2) art. 54 din Constituție, „în scopul prevenirii [...] infracţiunilor" [9], pentru a asigura „servirea [de către subiectul declarării a] interesului public cu imparţialitate şi obiectivitate" [10], precum și „exercitarea imparţială şi obiectivă [de către subiectul declarării] a obligaţiilor şi responsabilităţilor ce îi revin potrivit legii" [10];

5) participarea la luarea unei decizii

Cu privire la ultima modalitate normativă a acțiunii principale din cadrul infracțiunilor, prevăzute la art. 326[1] CP RM, reținem următoarele definiții doctrinare ale noțiunii de participare la luarea unei decizii:

- „În ultima modalitate normativă, acțiunea [...] în cauză presupune contribuirea făptuitorului la soluționarea în mod definitiv a problemei care s-a aflat în examinarea grupului din care a făcut parte făptuitorul" [3] (S. Brînza și V. Stati);

- „Participarea la luarea unor decizii presupune ca făptuitorul să-și fi adus o contribuție la acea decizie în exercitarea atribuțiilor de serviciu” [4] (A. Eșanu);
- „Participarea la luarea unei decizii survine când funcționarul public are atribuții de a formula propuneri sau avize ori, făcând parte din conducerea colectivă a persoanei juridice sau dintr-un organism decizional colectiv” [6] (A. Lazăr);
- „Participarea la luarea unei decizii semnifică îndeplinirea unei atribuţii de serviciu în situaţia în care decizia nu aparţine în totalitate funcţionarului, ci aceasta trebuie luată, în colectiv, de mai multe persoane (spre exemplu, o comisie sau un consiliu de administraţie)” [11] (R. Jurj-Tudoran);
- „Participarea la luarea unei decizii – condiţie care este îndeplinită atât atunci când decizia depinde exclusiv de voinţa oficialului public în cauză, cât şi atunci când acţiunea oficialului public respectiv reprezintă doar o verigă din procesul de luare a deciziei. Condiţia este îndeplinită şi atunci când oficialul public este parte a unui organism colectiv care decide prin vot, iar acesta participă la dezbateri şi la vot” [12] (M. Tomescu);
- „Prin „participarea la luarea unei decizii” se înțelege exprimarea unei păreri sau a unui vot asupra unei chestiuni legate de serviciul său, chestiune ce implică o adoptare colectivă a soluționării sale, raportat la specificul acesteia și la modalitatea ei de transpunere în practică” [13] (M.V. Tudoran);
- „În [cazul participării la luarea unei decizii], funcţionarul este parte a unui nucleu decizional, având posibilitatea de a influenţa rezultatul luat la nivelul lui” [14] (N.-C. Ursulescu).

Ca urmare, este întemeiat să susținem că, în sensul art. 326[1] CP RM, participarea la luarea unei decizii presupune intervenţia făptuitului, în calitate de membru al unui organ colegial, în procesul deliberativ şi de vot. Totodată, având în vedere cele menționate în legătură cu analiza primei modalități normative a acțiunii principale din cadrul infracțiunilor, prevăzute la art. 326[1] CP RM, concretizăm că participarea la luarea unei decizii nu se poate exprima în soluționarea unor cereri, demersuri sau plângeri adresate făptuitorului.

Într-o altă ordine de idei, este necesar să menționăm că, în unele reglementări legale, modalitățile de conflict de interese sunt prezentate altfel decât în Legea nr. 133/2016. Menționăm cu acest prilej că, potrivit alin. (4) art. 12 ale acestei legi, „fapta subiectului declarării în privința căruia s-a constatat că acesta *a soluționat o cerere/un demers, a emis sau a adoptat un act administrativ, a încheiat, direct sau prin intermediul unei persoane terțe, un act juridic, a luat o decizie sau a participat la luarea unei decizii* (evid. ns.) cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese constituie temei pentru tragere la răspundere contravențională, penală și/sau, după caz, pentru revocarea, destituirea sau încetarea mandatului, a raporturilor de muncă ori de serviciu ale subiectului în cauză.” [10]

Pentru comparație, la lit. c) alin. (1) art. 12 al Legii nr. 25 din 22.02.2008 privind Codul de conduită a funcţionarului public (în continuare – Legii nr. 25/2008), se prevede: „Funcţionarul public este obligat [...] să nu emită acte administrative, să nu încheie acte juridice, să nu ia sau să nu participe la luarea unor decizii în exercitarea funcției publice până la soluționarea conflictului de interese real.” [15]

Conform alin. (3) art. 13^1 al aceleiași legi, „încălcarea prevederilor art. 12 din prezenta lege se sancţionează conform prevederilor Legii nr. 133 din 17 iunie 2016 privind declararea averii și intereselor personale.” [15]

Apare întrebarea firească: dacă funcționarul public soluţionează o cerere, un demers sau o plângere până la soluționarea conflictului de interese real, poate oare acest funcționar să fie sancționat în baza Legii nr. 133/2016 și a art. 326^1 CP RM? Or, soluţionarea unei cereri, a unui demers sau a unei plângeri nu este menționată printre modalitățile conflictului de interese din dispoziția de la lit. c) alin. (1) art. 12 al Legii nr. 25/2008.

Exemple similare identificăm în:

- Legea nr. 333 din 10.11.2006 privind statutul ofiţerului de urmărire penală [16];
- Legea nr. 134 din 13.06.2008 cu privire la Serviciul de Protecţie şi Pază de Stat [17];
- Legea nr. 158 din 04.07.2008 cu privire la funcţia publică şi statutul funcţionarului public [18],
- Legea nr. 80 din 07.05.2010 cu privire la statutul personalului din cabinetul persoanelor cu funcţii de demnitate publică [19];
- Legea nr. 199 din 16.07.2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcţii de demnitate publică [20];
- Legea nr. 52 din 03.04.2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul) [21];
- Legea nr. 3 din 25.02.2016 cu privire la Procuratură [22];
- Legea nr. 300 din 21.12.2017 cu privire la sistemul administraţiei penitenciare [23];
- Legea nr. 302 din 21.12.2017 cu privire la Serviciul Vamal [24];
- Legea nr. 136 din 08.06.2023 privind Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova [25], etc.

În aceste legi nu se specifică soluţionarea unei cereri, a unui demers sau a unei plângeri și/sau adoptarea unui act administrativ.

Considerăm că soluția pentru astfel de divergențe este următoarea: conform alin. (3) art. 5 al Legii nr. 100 din 22.12.2017 cu privire la actele normative (în continuare – Legii nr. 100/2017), „normele juridice speciale sunt aplicabile în exclusivitate anumitor categorii de raporturi sociale sau subiecţi strict determinaţi. În caz de divergenţă între o normă generală şi o normă specială, care se conţin în acte normative de acelaşi nivel, se aplică norma specială.” [26] Ca urmare, sancțiunile disciplinare

pentru conflictul de interese consumat se aplică în conformitate cu normele speciale din legile exemplificate mai sus. Mai mult, aceste sancțiuni pot fi aplicate doar pentru modalitățile de conflict de interese consumat, care sunt prevăzute de aceste norme speciale. Așadar, au prioritate nu normele privind sancționarea disciplinară din Legea nr. 133/2016, ci normele speciale din legile care se aplică unor „subiecţi strict determinaţi". [26]

În ceea ce privește art. 326[1] CP RM, acesta se aplică în concordanță cu normele de referință (de blanchetă) care reglementează statutul juridic al persoanelor pasibile de răspundere în baza acestui articol. Desigur, și în acest caz, normele speciale (în sensul Legii nr. 100/2017) au prioritate față de normele generale.

Concluzii:

1) în sensul art. 326[1] CP RM, soluționarea unor cereri, demersuri sau plângeri adresate făptuitorului se realizează prin examinarea și deliberarea asupra acestora, fără însă a fi adoptat un act administrativ, a fi luată o decizie și a participa la luarea unei decizii;

2) respectarea normelor procedurale privind examinarea şi deliberarea cererilor, demersurilor şi plângerilor este indispensabilă pentru validitatea procesului de soluţionare. În lipsa acestor rigori, nu s-ar putea susţine că cererile, demersurile sau plângerile au fost soluţionate în conformitate cu prevederile legale

3) în sensul art. 326[1] CP RM, adoptarea unui act administrativ constă în acțiunea de aprobare a proiectului acestuia, care îi conferă statut oficial, urmată de comunicarea actului către destinatar, cu condiția că acțiunea dată nu implică soluționarea unor cereri, demersuri sau plângeri adresate făptuitorului;

4) respectarea normelor procedurale privind aprobarea proiectului de act administrativ și comunicarea acestuia către destinatar este indispensabilă pentru validitatea procesului de adoptare a actului administrativ. În lipsa acestor rigori, nu s-ar putea susţine că actul administrativ a fost adoptat în conformitate cu prevederile legale;

5) în sensul art. 326[1] CP RM, încheierea unui act juridic constă în exprimarea exterioară a unei voinţe clare şi determinabile, capabilă să genereze efecte juridice;

6) respectarea normelor procedurale privind exprimarea exterioară a unei voinţe clare şi determinabile, capabilă să genereze efecte juridice, este indispensabilă pentru validitatea procesului de încheiere a actului juridic. În lipsa acestor rigori, nu s-ar putea susţine că actul juridic a fost încheiat în conformitate cu prevederile legale;

7) în sensul art. 326[1] CP RM, luarea unei decizii implică aprobarea unipersonală a acesteia, cu condiția că aceasta nu se exprimă în soluționarea unor cereri, demersuri sau plângeri adresate făptuitorului;

8) respectarea normelor procedurale privind aprobarea unipersonală a unei decizii este indispensabilă pentru validitatea procesului de luare a acesteia. În lipsa acestor rigori, nu s-ar putea susţine că decizia a fost luată în conformitate cu prevederile legale;

9) în sensul art. 326[1] CP RM, participarea la luarea unei decizii presupune acțiunea de intervenţie a făptuitului, în calitate de membru al unui organ colegial, în procesul deliberativ şi de vot, cu condiția că această acțiune nu implică soluționarea unor cereri, demersuri sau plângeri adresate făptuitorului;

10) respectarea normelor procedurale privind intervenţia făptuitului, în calitate de membru al unui organ colegial, în procesul deliberativ şi de vot este indispensabilă pentru validitatea procesului de participare la luarea unei decizii. În lipsa acestor rigori, nu s-ar putea susţine că participarea la luarea unei decizii a fost în conformitate cu prevederile legale;

11) respectarea normelor procedurale privind fie examinarea şi deliberarea cererilor, demersurilor şi plângerilor, fie aprobarea proiectului de act administrativ și comunicarea acestuia către destinatar, fie exprimarea exterioară a unei voinţe clare şi determinabile, capabilă să genereze efecte juridice, fie aprobarea unipersonală sau colegială a unei decizii, este indispensabilă pentru validitatea procesului fie de soluţionare a unei cereri, a unui demers sau a unei plângeri, fie de adoptare a unui act administrativ, fie de încheiere, directă sau prin intermediul unei persoane terţe, a unui act juridic, fie de luare a unei decizii sau de participare la luarea unei decizii;

12) în anumite legi care reglementează statutul juridic al unor subiecți ai declarării, care conțin norme speciale referitoare la conflictul de interese consumat, nu se specifică modalitățile de soluţionare a unei cereri, a unui demers sau a unei plângeri și/sau de adoptare a unui act administrativ. Astfel de subiecți nu pot fi sancționați nici disciplinar, nici în baza art. 326[1] CP RM pentru conflictul de interese consumat, dacă acesta se înfățișează în oricare dintre aceste două modalități.

Referințe bibliografice:

1. Brînza S., Stati V. Momentul de consumare a infracțiunilor cu modalități normative alternative. În: *Infracţiunea – Răspunderea penală – Pedeapsa. Drept şi Criminologie, Ediţia a 2-a, 24-25 martie 2022, Chişinău*. Chișinău: Centrul Editorial-Poligrafic al Universităţii de Stat din Moldova, 2022, p. 114-125.
2. Guidea P. *Răspunderea penală pentru munca forţată*. Chişinău: Tipografia Centrală, 2025. 383 p.
3. Brînza S., Stati V. Exercitarea atribuțiilor în sectorul public în situație de conflict de interese: reglementarea răspunderii în Codul penal al Republicii Moldova. În: *Modern Scientific Challenges and Trends: a collection scientific works of the International scientific conference (20th July, 2018)*. Warsaw: Sp. z o. o. "iScience", 2018, p. 19-30.
4. Eșanu A. Exercitarea atribuțiilor în sectorul public în situație de conflict de interese: conotații juridico-penale. În: *Realităţi şi perspective ale învăţământului juridic naţional: Culegerea comunicărilor, 1-2 octombrie 2019,*

Chişinău. Chişinău: Centrul Editorial-Poligrafic al Universităţii de Stat din Moldova, 2019, Vol. 2, p. 51-59.
5. Codul administrativ al Republicii Moldova: nr. 116 din 19.07.2018. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2018, nr. 309-320, 770.
6. Lazăr A. Conflictul de interese – o analiză comparativă. În: *Dreptul*, 2016, nr. 9, p. 29-57.
7. Codul penal al Republicii Moldova: nr. 985 din 18.04.2002. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2002, nr. 128-129, 195.
8. Decizia Curții Constituționale a Republicii Moldova de inadmisibilitate a sesizării nr. 45g/2021 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 23 alineatele (2), (3), (4), (6), (7) și (9) din Legea nr. 133 din 17 iunie 2016 privind declararea averii și a intereselor personale și a articolului 35 din Legea nr. 132 din 17 iunie 2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate: nr. 79 din 03.06.2021. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2021, nr. 160-163, 114.
9. Constituția Republicii Moldova: nr. 1 din 29.07.1994. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 1994, nr. 1, 5.
10. Legea privind declararea averii și a intereselor personale: nr. 133 din 17.06.2016. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2016, nr. 245-246, 513.
11. Jurj-Tudoran R. Infracțiunea de conflict de interese – teorie și practică judiciară. În: *Pro Lege*, 2016, nr. 3, p. 36-83.
12. Tomescu M. Scurte consideraţii privind conflictul de interese. În: *Pro Patria Lex*, 2013, nr. 2, p. 63-68.
13. Tudoran M.V. Conflictul penal de interese. În: *Dreptul*, 2017, nr. 6, p. 149-170.
14. Ursulescu N.-C. Conflictul de interese. În: *Pro Lege*, 2012, nr. 1, p. 100-111.
15. Legea privind Codul de conduită a funcţionarului public: nr. 25 din 22.02.2008. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2008, nr. 74-75, 243.
16. Legea privind statutul ofiţerului de urmărire penală: nr. 333 din 10.11.2006. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2006, nr. 195-198, 918.
17. Legea nr. 134 din 13.06.2008 cu privire la Serviciul de Protecţie şi Pază de Stat. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2008, nr. 361-369, 673.
18. Legea cu privire la funcţia publică şi statutul funcţionarului public: nr. 158 din 04.07.2008. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2008, nr. 230-232, 840.
19. Legea cu privire la statutul personalului din cabinetul persoanelor cu funcţii de demnitate publică: nr. 80 din 07.05.2010. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2010, nr. 117-118, 357.

20. Legea cu privire la statutul persoanelor cu funcţii de demnitate publică: nr. 199 din 16.07.2010. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2010, nr. 194-196, 637.
21. Legea cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul): nr. 52 din 03.04.2014. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2014, nr. 110-114, 278.
22. Legea cu privire la Procuratură: nr. 3 din 25.02.2016. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr. 69-77, 113.
23. Legea cu privire la sistemul administraţiei penitenciare: nr. 300 din 21.12.2017. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2018, nr. 48-57, 124.
24. Legea cu privire la Serviciul Vamal: nr. 302 din 21.12.2017. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2018, nr. 68-76, 143.
25. Legea privind Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova: nr. 136 din 08.06.2023. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2023, nr. 204-207, 358.
26. Legea cu privire la actele normative: nr. 100 din 22.12.2017. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2018, nr. 7-17, 34.